

Spomin na maj.

Ro bi še enkrat, za en dan vsaj, posijalo tisto toplo solnce majnikovo v srce, za en dan vsaj da bi se vrnil v dušo tisti maj, ki smo ga živeli v tihi rojstni vasi z otroškim srcem, z detinsko dušo!

Štirje smo bili: Novakov Janezek, Ježev Anton, Drobničev Francek in jaz, vsi štirje cvet vaškega detinskega naraščaja. Kakor kralji smo bili bogati v svojih mladih srcih! Hoste in log, to je bilo naše kraljestvo, in le malokdaj je prišlo v tem kraljestvu do državljanskih bojev; če pa je že prišlo, se je prepir poravnal še isto popoldne, kot se je vnel.

Štirje smo bili in radi smo se imeli kakor se imajo radi otroci med seboj in ne vedo, zakaj in ne vprašujejo, zakaj.

* * *

Zasijalo je nebo, tisto mehkomodro majnikovo nebo, zapel je škrjanec, vesel svoje prostosti, polje je pognalo bilko in cvet, v tihi dolini je vzklika prva šmarnica, majnik je prišel v deželo!

Kako smo ga težko čakali mi štirje s srci, polnimi hrepenjenja in pričakovanja!

In zdaj je tu!

Šli smo, vsi smo šli v hosto, po rož. Pod grmi so se skrivali rdečekljuni petelinčki, drhtele so bele Marijine srajčke, in kako veselje, če smo našli nedolžne šmarnice! Kar zavidali smo tistega, ki jih je našel prvi. In ko smo ga klicali, se ni hotel oglasiti, da bi vse sam potrgal. Ni se oglasil, a ne morebiti iz nevoščljivosti — saj smo imeli vse skupno — ampak iz tistega otroškega ponosa, da bo lahko rekel: »Jaz sem dobil šmarnice, vi pa samo petelinčke in Marijine srajčke,« se ni oglasil.

Veseli smo se vračali domov.

Šli smo k nam v hišo. V kotu je stal oltarček. Lep je ta oltarček in milo se mi stori, ko ga zagledam, kadar se vrnem domov. Zložen je iz tankih, lepo izrezljanih deščic, poln stolpičev in rozét. Naredil ga je star mož z očali na nosu. Z drobno žagico je zrezljal deščice, s tankim črtalom narisal v les rozete in jih sestavil z umetno roko v lepo enoto, v lep oltarček, — tako so mi pripovedovali mati, ki so mi ga kupili za god od starega umetnika.

In zdaj je maj! In kakor so v cerkvi zamenjali oltarno sliko sv. papeža Štefana s podobo Brezmadežne, tako sem tudi jaz zamenjal na svojem oltarčku mal kip sv. Janeza Krstnika z lurško Gospo, ki so mi jo mati prinesli z Brezja.

Pred oltarčkom je visela svetilka na treh pozlačenih veržicah, in droben plamenček je kakor da bi poskakoval od veselja, ko smo prinesli rož, jih zložili v šopke in jih v ličnih, z zlatimi rožami orisanih vžicah razpostavili po oltarčku.

Oj, koliko skrbi je bilo pri sestavljanju šopkov! Drug drugega smo popravljali, drug drugega učili, drug z drugim tekmovali, kdo ga bo zložil lepše.

In to je bilo vsak dan. Vsak dan isto, a vendar vsak dan tako novo in tako prijetno opravilo!

Zazvonilo je. Mogočno je donel ta glas, zmagoslavno in ponosno; zdelo se ti je, da je ves zrak poln tega ljubkega, a obenem slovesnega glasu.

»V prvo zvonil!« smo si rekli in se spogledali in vsi smo vedeli, kaj nam je storiti.

»Glejte, da boste šli k šmarnicam. Mi, stari, ne moremo iti. Ko bo v prvo zazvonilo, se lepo umijte in preoblecite, potem pa pojdite počasi! Pa lepo molite!« Tako so rekle menda matere vsem in odšle na njive.

Kmalu smo bili vsi v nedeljskih suknjicah in v klobučkih z rdečim in zelenim perjem za trakom; hlačice so pa bile dobre kar stare delavniške.

Prijeli smo se za roke in šli smo štirje junaki iz Gorenje vasi v bližnji trg k fari k šmarnicam.

Zbrali smo se pri angelski mizi — kjer je bil prostor za deco — in odgovarjali litanijam, večkrat pač malo raztreseni, kakor je le prerado razmišljeno mlado otroško srce. A vendar molili smo z veseljem, in mehko nam je bilo v dušah, ko je zazvonil zvonček in je duhoven dal blagoslov z blestečo monštranco. In veseli, v srcih Gospodov blagoslov, smo se vrnili domov.

Še bolj kakor šmarnic pri fari pa smo se veselili večernic pri kapelici koncem vasi. Oskrbovalka te kapelice je bila stara Andrejčkova Jera, ki je užigala drobno lučko, zalivala rožam v pisanih lončkih in venčala tiho stanovanje svete Matere s pestrimi venci.

Zvečer, ko je že odzvonilo avemarijo, se je zbrala vsa vas, ki ni imela časa k šmarnicam, pred kapelico. Prišla je Jera, odklenila z drobnim ključkom vrata, prižgala dve voščenki in začela moliti litanije.

Otroci smo pokleknil pri vhodu kapelice; matere z deteti v naročju so posedle po stolčkih, ki so jih vsak večer prinesli iz sosednjih hiš; v ozadju so stali možje, klobuke v rokah.

Po litanijah je zapela Otavšca, stara cerkvena pevka, kako Marijino; moško so poprijeli možaki in tudi otroci smo prikladali nežne svoje glaske, in pesem, preprosta, a v srce segajoča, se je razlila kakor blagoslov nebeške Matere čez tiho vas.

In kar težko in žalostno je bilo vsem v srcih, ko je prišel zadnji maj, ko se je zadnjič zbrala vas okrog Gospe pri beli kapelici koncem vasi. Kar nekako tesno je bilo v dušah, ko je hrepeneče-tožno zadonela poslovilna pesem:

»Z Bogom!« dan's Marija pravi,
 »Z Bogom!« srčno vas pozdravi.
 »Za vas bom prosila,
 oj z Bogom, preljubi!«

Minul je maj! Kot utone solnca sijaj, tako je utonil, in kot gredo sanje, tako je šel mimo, in tako je šla mimo in utonila detinska mladost! S krepko, neizprosno roko je seglo življenje med junake Gorenje vasi, in razkropili smo se, in ločili smo se, da si vsak poišče srečo življenja — ali jo bomo našli, kdové?

Ta je v daljni Ameriki. Morda koplje globoko v temni jami, da bi odkril zaklad hrepenečemu očesu.

Ta zopet je šel v tujo deželo. Palico je vzel in torbo, objel mater: »Mati, svet je velik! Doma je revščina! Grem, da kaj zaslužim in ko se vrnem, bo tudi pri nas lepo!« Jokala je morda mati, a sin je šel v tujino — morda še misli na mater, morda je že obledel v njegovem srcu blag spomin nanjo, morda jo je že pozabil popolnoma.

Oni orje doma sočno njivo. Vola mu vlečeta zelen plug, ki reže rane rodovitni zemlji, da iz njih zraste bogat sad.

In jaz sem daleč od tihe rojstne hiše, daleč od tistega kraljestva mladih dni, v tihi celici, topli in prijazni.

Daleč smo drug od drugega, vsak gre za svojo srečo, vsak za svojim ciljem — a vem, da se vsem poraja v tihih trenutkih hrepenenje v srcu: o da bi še enkrat, za en dan vsaj, posijalo tisto toplo majnikovo solnce v srce, za en dan vsaj da bi se vrnil v dušo tisti maj, ki smo ga živeli z otroškim srcem, z detinsko dušo!

Bogumil Gorenjko.

Marijin mesec.

Prikaži se, krasota maja,
razjasni, milo se nebo! —
Že v duši hrepenenje vstaja,
prevzema čustvo me sladko:

Na dan, na dan, ve cvetke bele,
razširjajoče mehki vonj,
smehljale boste se vesele,
ko k »šmarnicam« bo vabil zvon!

Dà, tja pred Mater in Devico
nedolžne cvetke koprne:
pozdravlja vsaka stvar Kraljico,
otroško ljubi jo srce.

Smehlja obličje se Mariji,
ko zre častilcev zbrani krog;
vse kliče v rajski harmoniji:
»Visoko te je dvignil Bog!«

»Pozdravljajo te vsi rodovi,
zaupno kličejo vsekdar,
priklanjajo se vsi cvetovi,
pozdravlja slednja božja stvar.«

»Pozdravljena, Kraljica maja!«
na zemlji verniki pojo,
srce se v milosti pomlaja
in hrepenenje gre v nebo.

O. E. B.

